

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izbaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40— K
pol leta 20— „
četrt leta 10— „
posamezna številka po 80 vin.

Za oznanila je plačati od enostojne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
„ „ „ dvakrat . . . 80 „
„ „ „ trikrat . . . 50 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Za reklame notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

ALBIN SPREITZ:

Vzgojimo državni čut.

Pod omenjenim naslovom je tov. Rudolf Dostal v 27. številki „Učiteljskega Tovariša“ izvajal nekaj lepih misli vzgojiteljem in uraževanju in v ravnanje. — Bodi še meni dovoljeno, da osvetlim ta veljavni postulat moderne osnovne šole po svojem skromnem spoznanju.

Res je, da je predvsem državljanom velikih držav državljanski čut svojstven, globoko v duši zasidran.

Svetovna vojna je doprinesla sijajen dokaz, da v splošnem brezdomovincev ni, in da je postalo reklo nekaterim „ubi bene, ibi patria“ brezpredmetno, stavek brez stvarne podlage.

So to enostavni psihološki vzroki: plemenska duša, ojačena predvsem v mladini po tradicijah velikih mrtvecev, neoporečnih gospodarjih živih, ki daje ljudem iste narodnosti približno slično duševno mehaniko in jim začrta pot v vseh velikih življenjskih vprašanjih. Nadalje pa naravno in razumljivo psihološko dejstvo, da žele mase po svojih voditeljih te ali one politične skupine uveljavljati svoja strémjenja v od narave in okoliščinah odkazanih krajev bivanja in delovanja. Končno pa je še možnost razvitega državnega čuta pripisati važnemu dejstvu, da je izločen vpliv ljudi drugih duševnih ustrojstev-tujcev. — Ta psihološka dejstva nam naj usmerjajo pot pri privzgojiti državnega čuta.

Ohranimo v naših potomcih čisto plemensko dušo! — Res je, da izhaja iz staršev različne narodnosti več nadvrednih duhov, kakor je to dokazal nauk o podedovanju, a pri narodu to nikakor ne pride vidno v poštev.

Veliki francoski mislec in sociolog Gustave Le Bon je napisal uraževanja vredno resnico, da streme najrazličnejše politične stranke pod različnimi imeni za istimi političnimi cilji. V svetovnoslavni njegovi knjigi „Psihologični zakoni razvoja narodov“ (slovenski prevod Alb. Ogrisa) čitamo na 76. strani: „Vzamimo od početka Francijo, to je eno izmed onih dežel na svetu, ki je pretrpela najgloblje prevrate in kjer so se v nekaterih letih spremenile

politične inštitucije navidezno najkoreniteje in kjer so stranke dozdevno najbolj različne. Ako premostimo s psihološkega stališča ta navidezno tako raznolika mnenja, te vedno si nasprotujoče stranke, lahko konstatiramo, da imajo v resnici popolnoma isto podlago, ki izraža natančno ideal našega plemena. Intransigenti, radikalci, monarhisti, socialisti, z eno besedo, vsi zagovorniki najrazličnejših doktrin, teže pod različnimi imeni za popolnoma istovetnim ciljem: absorpcijo posameznika od države. Po čemer hrepene vsi z isto vneto, to je stara centralistična in cezarična vlada, država, ki vodi vse, ureja vse, absorbira vse, uravnava najmanjše posameznosti v življenju državljanov in ga varuje skrbi, da bi moral pokazati le iskrico prevdarka in inicijative. Naj se imenuje oblast na čelu države kralj, cesar, predsednik itd., to je brez pomena, naj si bo ta oblast katerakoli, ona bo imela nujno isti ideal in ta ideal je ravno izraz čustev plemenske duše. Drugega bi ne trpela. — Toda bodi dovolj! Po analogiji pa ne velja to samo v Franciji. — Od političnih strank najrazličnejših programov torej ne preti takšna velika nevarnost za obstoj države, če tvorijo državo ljudje iste ali slične plemenske duše. Stranke oblikujejo po svoji moči državo, ali v celokupni interes naroda, ali v interes gotovih slojev. Prepuščajmo presojo v vsakem slučaju politikom! — Važno pa je, da ne dobe tujci v naši očetnjava nikdar političnega vpliva, ker le ti so zmožni spreminjati našo plemensko dušo. Nadalje je treba delati na duševno zblizanje vseh naših treh plemen. O tem pa se je že premnogo pisalo in se še vedno piše. Prav tako!

„Uredbe vzgajajo človeka!“ Preosnujmo naša vzgajališča, v kolikor pritiče našim razmeram, po načelih šolskih občin, samovladanja učencev. Prinašajmo z eno besedo „več demokratizma v šolsko sobo!“ Ustavoznanstvo, ki se ga učenci pridobijo na igrajoč način, je zelo važen predmet za pravilno pojmovanje državnega ustroja in ustavnega življenja. Bodoči državljan razvidi z veliko jasnostjo, da zavise vse uredbe (v najsplošnejšem, smislu besede) od svoječasne prevladajoče naro-

dove volje. — Tov. Dostal pravi: „Zavajimo kamen pozabnosti na preteklost, naš pogled bodi vrprt edino v bodočnost!“ Ne morem se pridružiti temu mnenju. Ivan Cankar pravi nekje: „Čim tesnejše so sence, tem silnejše je hrepenenje po luči!“ — Ravno poznanje vsega gorja in temnih ciljev bivših naših avstrijskih krvnikov je prešinilo slehernemu plemenskemu Jugoslovancu vso notranjost in mu ojačilo voljo in pogum za težek boj osamosvojitve. Svobode smo le tedaj veselili, če poznavamo sužnosti. Treba je demonstrirati preteklost.

Privzgojitev državnega čuta mladini bodi torej najimennitnejša naloga državljanске vzgoje.

„Narodna Prosveta“ o organiziranju slov. učiteljstva in njega prvakah.

Slavnostna številka „Narodne Prosvete“ je ob priliki kongresa prinesla pod naslovom „Jugoslovanski pokret učiteljstva v Sloveniji in zasedenih krajev“ članek, ki opisuje slovenske učiteljske organizacije in delovanje naših stanovskih prvakov tov. Luke Jelenc in Engelberta Gangla. Od obeh prinaša tudi slike. Članek se glasi v prevodu sledeče:

Slavnosti odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani l. 1905. se je udeležil tudi srbski tovariš Jovan P. Jovanovič, urednik „Prosvete“ v Kragujevcu. Ob tej priliki je s slovenskim učiteljstvom razpravjal, kaj bi se storilo v prilog medsebojnemu spoznavanju in zblizanju vsega jugoslovanskega učiteljstva.

Ko se je vrnil Jovanovič v Srbijo, je napisal v „Prosveti“ članek: „Jedna misao i jedan predlog“, kjer se zavzema za to, da bi pričelo jugoslovansko učiteljstvo vsako leto prirediti občje jugoslovanske skupščine in razstave.

Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani je šla še dalje in je skušala ustanoviti Jugoslovansko učiteljsko zvezo. V to se je nudila prilika 17. do 22. avgusta leta 1906., ko je v Beogradu praznovalo Učiteljsko udruženje 25 letni jubilej svo-

jega obstanka in se je vršil prvi kongres srbskega učiteljstva.

Na XVIII. skupščini Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani, ki se je vršila dne 2. junija 1906 v Soštanju, je staval tov. Ivan Šega sledeči predlog: „Delegacija Zaveze izvoli štiri člane, ki naj se udeležijo srbskega učiteljskega kongresa v Beogradu dne 17. do 22. avgusta 1906, da se dogovore o vsem potrebnem zaradi ustanovitve Jugoslovanske učiteljske zveze. V deputacijo so bili izvoljeni: tov. Engelbert Gangl, Luka Jelenc, Ivan Šega in Milivoj Berberovič.

Priljubljeni odbor za snovanje Jugoslovanske učiteljske zveze je sklical ustanovni shod te zveze v Beograd. Konferenca se je vršila dne 29. avgusta 1906 in so bili na njo povabljeni vse zveze učiteljskih društev jugoslovanskih narodov. Konferenco je otvoril tovariš Luka Jelenc iz Ljubljane in predlagal za predsednika tovariša Davorina Terstenjaka iz Zagreba. Poročevalec je bil tov. Ivan Šega.

Konferenca je sprejela sledečo resolucijo: „Učitelji Srbi, Hrvati in Slovenci, ki prisostvujejo I. srbskemu učiteljskemu kongresu, enodušno izrekajo željo, da bi se učvrstilo in organiziralo moralno edinstvo med jugoslovanskim učiteljstvom. Zategadelj pozivljajo vse navzoče, da razmišljajo, kako bi se popularizirala ta ideja, in pozivljajo začasni odbor, ki je vodil to posvetovanje, naj ukrene, da se skliče leta 1907. ob velikih počimnicah prvi jugoslovanski učiteljski sestanek, ki naj realizira to idejo.“

Poročevalec tov. Ivan Šega je sestavil pravila, in začasni odbor jih je razposlal učiteljskim zvezam s pozivom, naj se izrazijo o njih. Tedanje državne razmere jugoslovanskega plemena na gorenjem delu Drine in Save so pa onemogociale, da bi se realizirala ta ideja.

Ob prevratu in razpadu nasilne Avstrije, sta pa zopet prihitela v Beograd tov. Engelbert Gangl in Luka Jelenc, kot zastopnika slovenskega učiteljstva, da pospešita združenje in stanovsko ujed-

LISTEK

† Anton Fakin.

„Blagor mu, ki se spočije, v črni zemlji v grobu spi!“
Fr. Cegnar.

In zopet je odšel eden iz naših vrst v boljšo bodočnost. — Umril je namreč tov. Anton Fakin, nadučitelj v p. na Repentabru v sežanskem okraju na Primorskem. — Kakor je bil že „Učit. Tovariš“ poročal, pokopali so ga na Binkoštni ponedeljek (24. 5.) na Repentabru z velikimi častmi.

Ker je tovariš Anton Fakin deloval 40 let na učiteljskem polju vztrajno in dobro, je vreden, da se ga sponinjamo v posebnem „Nekrologu“, ter ga s tem ovekovčimo, kajti za sluge na šolskem polju je umestno uraževati in to osobito z ozirom na sedanje žalostne čase.

Anton Fakin se je porodil 9. junija leta 1848. v Škrbini pri Komnu na goriškem Krasu od kmetskih staršev. — Pohajal je v ljudsko šolo v Škrbini in potem je ostal — po dovršeni ljud. šoli — doma. Ker bi se rad nadalje naobraževal, sprejel ga je bil Josip Kavčič, tačasni notar v Komnu, za svojega pomožnega pisarja. Vsak dan je hodil tri četrt ure dolgo pot iz Škrbine v Komen k notarju pisat za malenkostno

plačilo. — V prostem času je rad čital knjige razne vsebine; priljubile so se mu učiteljske in pedagoške knjige, koje je rad prebiral. — Več let se je sam — kot samouk — pripravljaj za težavni učiteljski stan. Končno se je oglašil na učiteljskem izpitu in ga srečno izvršil po znanem starem šol. zakonu. Dne 11. novembra 1873. l. je bil imenovan potovalnim učiteljem za Kazlje-Štorje pri Sežani in 5. marca l. 1877. je nastopil učiteljsko službo na enorazrednici na Repentabru pri Opčinah, kjer je služboval več let kot učitelj-voditelj. Ko se je bila šola razširila v dvorazrednico, je tam bil imenovan nadučiteljem voditeljem dvorazrednice ter je tam služboval uspešno do 1. septembra l. 1913. to je skozi 36 let. — Ves čas svojega učiteljevanja se je uspešno trudil zadostiti učiteljevi zadači in je imel na svoji šoli dobrih uspešev. Skušal se je v teku dolgih let nadalje naobraževati, da bi bil zadoščal zahtevam novejšega časa in novejših zahtev. —

Po 40 letnem učiteljevanju je stopil na lastno prošnjo v pokoj 1. septembra leta 1913. — Istega leta je bil na Repentabru imenovan 9. julija repentaborskim častnim občanom za šolske zasluge v občini, ki si jih je stekel kot šolski voditelj in obenem kot občinski tajnik. — Čast občini, ki tako časti svoje učitelje! — Anton Fakin je lepo živel v miru na Repentabru, kajti stanoval je kot vdovec pri svoji

ljubki hčerki Marici, ki je bila tam — in je še sedaj — učiteljica. — Tako je vesel in skoraj brezskrbno preživljal prijetne čase v miru po dolgem delu ter obenem skrbel še za sina, ki se je takrat še šolal v mestu in je sedaj slušatelj prava na zagrebški univerzi. —

Pa prišli so tudi za našega Antona Fakina bridki časi vojne in vsled vojnih razmer je popihal v begunstvo na Štajersko, kjer je živel 14 mesecev v Češnjevicah pri Radgoni. Potem se je vrnil srečen in vesel zopet na Repentabor, ker je bila njegova iskrena želja doživeti zadnja leta na priljubljenem mu Repentabru in biti po smrti tudi tam pokopan. — In tako se mu je izpolnila srčna želja — po pesnikovih besedah: „V zemlji domači da truplo leži,“ kajti tam so ga pokopali z veliko častjo. — Impozantnega pogreba se je udeležilo ogromno ljudstva domačinov in tudi zunanjih, sorodnikov in okrog 30 učiteljev in učiteljic, ki so mu došli skazati zadnjo čast. Na splošno se mora omeniti, da je bil pogreb za Kras, kjer so v sice precej narazen, nekaj posebnega ob sedanjih razmerah. Ob odprtem grobu sta se od rajnkoga poslovala dva govornika, in sicer sedanji nadučitelj na Repentabru g. Jos. Ravbar v imenu učiteljstva in šole ter g. obč. odbornik Anton Guštin v imenu starešinstva. — Prilčno mu je zapelo domače „Pevsko društvo“ dve v srce sega-

joče žalostinke in sicer tako, da je mlado in staro plakalo. —

Anton Fakin je bil tih in miren človek, v društvu je bil rad vesel in je marsikako povedal v razveseljevanje navzočih. — Imel je posebno manijo, da se je nosil vedno v črni obleki, s salonsko, črno suk-njo, črno kravato in trdim, črnim, okroglim klobukom. — Ako bi ne imel brk in brade, bi ga bil nepoznanec lahko smatral za duhovnika. Kot učitelj je bil vreden in naprednega mišljenja. Pri vsakoletni okrajni učiteljski konferenci in tudi pri zborovanjih „Učiteljskega društva za sežanski okraj“ se je gotovo pri debati oglašil tudi on „k besedi“ vstal je in povedal vedno kaj smešnega. Smejal se je sam in smejal smo se vsi navzoči v veliko radost označenih besed, koje je znal vedno primerno pogoditi. — Naš Anton Fakin je bil dober tovariš in prijatelj. Še celo iz begunstva — iz Češnjevice — mi je večkrat dopisoval in jaz njemu. To sva delala — kot begunca — tudi ob času, ko se je bil že vrnil na Repentabor, kajti tudi od tam, akoravno pod italijansko cenzuro, mi je pisaril pisma in dopisnice v begunstvo. — Tako na primer mi je pisaril žalostne vesti iz begunstva iz Češnjevic pri Radgoni. Baš tako so me zanimala poročila iz Repentabra še po vrnitvi iz begunstva. — Zadnje dopisnice mi je pisal 20. novembra in 30. decembra

njenje vsega jugoslovanskega učiteljstva v naši državi in skupno delo za korist in napredek učiteljskega stanu.

LUKA JELENC,

predsednik „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani“.

Zvest drug pri delu je bil Gangl tov. Luka Jelenc; Ganglova desna roka, ali pa narobe. Kar je Gangl v idejnem in inicijativnem pogledu za slov. učiteljstvo, to je tov. Luka Jelenc v neprecenljivem pomenu v administrativnem pogledu.

Tov. Luka Jelenc je ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

Jelencove zasluge za učiteljstvo in šolstvo nam odkriva njegov spominski spis, ki ga je sestavil ob priliki petindvajsetletnice „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani“ leta 1913. V njem se zrcali ves notranji ustroj in delovanje učiteljske organizacije pod njegovim vodstvom.

Predsednik „Zaveze jugoslovanskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je že Jelenc od leta 1895. Pod njegovim vodstvom je slovensko učiteljstvo v stanovskem pogledu razrušilo nenaravne deželne meje in se je združilo prvo med stanovi v združeno Slovenijo.

Jelenc odlikuje posebna spretnost v parlamentarnem vodstvu zborovanj, neumorna delavnost in požrtvovalnost za učiteljski stan in povzdigo šolstva.

Njegove zasluge se ne dajo očrtati s par stavki, ker vsebujejo ono ogromno in vztrajno podrobno delo in izpeljavo vseh načrtov in sklepov celokupnega slovenskega učiteljstva, kar zna ceniti le oni, ki je že sam kedaj deloval v enakem smislu.

Jelencove zasluge za učiteljstvo in šolstvo so vklesane v mogočno stavbo stanovske organizacije slovenskega učiteljstva in se razpenjajo v njej kot jeklene vezi mogočne monumentalne betonske stavbe, ki jo predstavlja stanovska organizacija slovenskega učiteljstva.

Danes šteje organizacija slovenskega učiteljstva 34 okrajnih učiteljskih društev, ki so razprostrta po teritoriju bivših dežel Kranjske, Štajerske, Koroške in Prekmurja. Po razpadu Avstrije in do danes je slovensko učiteljstvo razprostrlo svojo organizacijo in ustanovilo okrajna društva po Koroškem in Prekmurju, kar zaradi prejšnjega sistema ni bilo mogoče.

Vsa okrajna učiteljska društva so združena v Zavezi jugoslovanskega učiteljstva, ki ima svojo centralo v Ljubljani. Tu ima tudi svojo stalno pisarno — urad, ki se nazivlje strokovno tajništvo in svojega stalnega strokovnega tajnika.

Ta organizacija je prava predstaviteljica strogo stanovske-strokovne nepolitične organizacije, ker je v njej združeno učiteljstvo raznih političnih naziranj.

Opozicijsko skupino med učiteljstvom pa tvori druga učiteljska organizacija v Sloveniji, ki se imenuje „Slomškova zveza“. Ta se razprostira le po teritoriju bivše dežele Kranjske in ima le prav malenkostno in neznatno število učiteljstva na svoji strani. Ona tudi ne črpa svoje sile in moči iz borbe za pravice učiteljstva, temveč si ustvarja svojo moč le iz klerikalne politične stranke, na katero se je izključno naslanjala, ker je ista dosedaj vladala v Sloveniji. Tendence „Slomškove zveze“ ni stanovska in nestranskarška, ampak je strogo politično klerikalna, kateremu cilju podvrača vse stanovske interese.

Na teritoriju bivše dežele Primorske za Istro je še velik del jugoslovanskega učiteljstva, t. j. slovenskega in hrvaškega.

Ti naši stanovski bratje ječe še pod italijanskim jarmom. Na tem, od Italije okupiranem teritoriju je še devet okrajnih učiteljskih društev slovenskega in hrvaškega učiteljstva. Ta društva so združena v „Zvezi jugoslovanskega učiteljstva za Julijsko Benečijo“ s sedežem v Trstu. To je del bivše Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani, ki ga je po svetovni vojni odtrgal italijanski imperijalizem od svojih rodniških bratov.

Tudi časnikarska organizacija tega učiteljstva tvori svojo popolnost. Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani izdaje svoje stanovsko-politiško glasilo „Učiteljski Tovariš“ in pedagoško-znanstveno revijo „Popotnik“. „Slomškova zveza“ izdaje svoj list „Slovenski učitelj“. Zveza jugoslovanskega učiteljstva za Julijsko Benečijo izdaje svoje stanovsko glasilo „Učiteljski List“. Učiteljski naraščaj v Sloveniji t. j. učiteljskičnik v Ljubljani so izdajali svoje glasilo „Jugoslovanski učiteljskičnik“.

Odločno gospodarsko emancipacijo učiteljskega stanu pa predstavljajo gospodarske učiteljske organizacije v Sloveniji.

Glavna opora učiteljskemu gibanju v Sloveniji je „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Ona ima svoje pododdelke: zalogo šolskih tiskovin, tvornico šolskih zvezkov, knjigovoznico in svojo učiteljsko knjigarino v Ljubljani z eno filijalo. V zadnjem času se je ustanovila strogo učiteljska združba „Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani“. Velikega pomena za slovensko učiteljstvo je „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“, ki ima namen zgraditi učiteljsku v Sloveniji lasten učiteljski dom. Nadalje ima slovensko učiteljstvo svojo lastno „Učiteljsko hranilnico in posojilnico v Ljubljani“. Enako se je v zadnjem času osnovala združba „Učiteljski zdraviliški dom“ v Rogoški Slatini. Nadalje je v Celju „Učiteljska gospodarska in kreditna združba“, ki ima namen dobavljati učiteljsku razno blago. „Vdovsko učiteljsko društvo v Ljubljani“ ima namen podpirati učiteljske vdove in sirote. „Učiteljska Samopomoč v Ljubljani“ je zavarovalnica, ki ima namen podpreti učiteljstvo v slučajih smrti. V gospodarskem programu slovenskega učiteljstva je pa še: „Učiteljska zavarovalnica za življenje“, „Učiteljska bolniška blagajna“, „Učiteljsko morskno zdravilišče“ in „Učiteljska ali kulturna banka“.

Vsa ta podjetja so pod svojimi lastnimi upravami in je sedaj naloga bodočega Udruženja Jugoslovan. Učiteljstva, da ta podjetja razširi po potrebi na vso Jugoslavijo, da jih fuzionira z enakimi društvi drugih pokrajin, in da najde v zvezi z avtonomnimi upravami teh podjetij primerne formule, da se ta podjetja socializirajo v prilogo vsemu jugoslovanskemu učiteljstvu in se bo njih čisti dobiček izrabljali izključno v izpopolnitev in razširjanje podjetja samega in v prilogo nove skupine jugoslovanske učiteljske organizacije.

Tudi svojo kulturno učiteljsko organizacijo ima slovensko učiteljstvo dobro razvito. Prvi kulturni zavod vsega slovenskega učiteljstva je „Slovenska šolska Matica v Ljubljani“, ki izdaja redno strokovno-znanstvene knjige za učiteljstvo in deluje splošno za kulturno povzdigo učiteljstva. „Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani“ izdaje pedagoško-znanstveno revijo „Popotnik“ in mladinski list „Zvonček“. Poleg tega zalaga mladinske spise kot „Jan Legova knjižnica“ in druge strokovne in stanovske spise za učiteljstvo. Že likvidirano deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani je založilo mnogo knjig za mladino in učiteljstvo.

lodec popolnoma odpovedal — tako, da ni mogel razen tekočin ničesar več uživati. To je bilo že proti koncu marca. Hranili smo ga umetno, a revež je vendar le pešal in upesal popolnoma. Od Velike noči se ni upal več pokoncu biti. Silil se je sicer vstajati, oblekli smo ga, a le za kake pol ure — nakar je moral spet v posteljo. Takoj pričetkom njegove boleznii iskali smo pomoči pri zdravnikih, ali vse naše prizadevanje in trud zdravnikov je bil zaman. Nobeden zdravnik ni znal z gotovostjo konstatirati bolezni. Okrajni zdravnik sežanski dr. Verčon je omenil, da utegne biti rak. — Za časa bolezni A. F. se je vrnil sin-jurist iz Zagreba domov ter je tam z veliko ljubeznijo pomagal sestri streči svojemu očetu. In v istini sinovom in hčerkinem naročju je oče A. Fakin — izdihnil svojo blago dušo.

Težko je očetu umreti, videč svoje otroke ob smrtni postelji, a: „Grenko je mreti in umreti, a mrtev biti je sladko“ — piše naš pesnik A. Medved.

„Sladko“ tedaj spavaj, dragi tovariš, v zemlji domači, kojo si nad vse ljubil.

Naj ti v smislu našega Cegnarja:

„Lepše solnce sije,

lepša zarja rumeni.“

A. Leban, Zatična (Stična) na Dolenjskem.

Enako je pedagoško društvo v Krškem izdalo mnogo knjig strokovne vsebine za učiteljstvo. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ izdaje redno in zelo pogosto mnogo knjig za mladino. Tudi Učiteljska tiskarna v Ljubljani je založila mnogo knjig, ki so jih spisali učitelji. Učiteljska organizacija je pa dvignila in vzgojila tudi mnogo učiteljev, ki so se odlikovali drugje na kulturnem polju.

Danes stopa učiteljstvo Slovenije kot popoln in dobro organiziran del stanovske celote v krog svojih srbskih in hrvaških bratov in tovarišev, da sprejmejo njegovo delo in organizacijo kot poklonilen dar v oporo mladi državi.

ENGELBERT GANGL,

prvobornitelj slovenskega učiteljstva.

Z dnem ujedinjenja jugoslovanskega učiteljstva v samosvoji državi se izpolnjuje najvišji ideal Engelberta Gangla.

Engelbert Gangl je višji šolski nadzornik v Ljubljani, idejni organizator slovenskega učiteljstva. Kar je Davorin Trstenjak za hrvaško učiteljstvo, to je Engelbert Gangl slovenskemu učiteljstvu. Mogočna zgradba stanovske organizacije slovenskega učiteljstva je v veliki meri Ganglovo delo. On je med prvimi borci za materialna in pravna prava med slovenskim učiteljstvom. Kot izboren govornik je s svojimi učinkovitimi govori dvigal zavest slovenskega učiteljstva v najhujših časih in ga združil okrog sebe, v eno veliko stanovsko celoto. Po notranjosti ga diči najgloblji in najširši demokratizem, ki ga je vcepil v široke plasti učiteljstva tako, da preveva danes vso stanovsko organizacijo slovenskega učiteljstva demokratična ideja in socialna zavest.

Na časnikarskem polju si je stekel za učiteljski stan velikih zaslug, ker je dvajset let urejal stanovsko-politiško glasilo slovenskega učiteljstva „Učiteljski Tovariš“. Poleg tega je bil tudi urednik mladinskemu listu „Zvonček“.

Svojo borbo za stan je prenesel tudi na politično polje in je bil deželni poslanec od leta 1908 do svetovne vojne. Kot politik se je zavzemal vedno za najširše pravice ljudstva, nikdar pa ni pustil pri tem neizrabljene prilike za povzdigo materialnih in moralnih pravic učiteljstva.

Gospodarska organizacija slovenskega učiteljstva ima v Ganglu močnega in odločnega zagovornika in propagatorja, ker tudi Gangl gleda v gospodarski osamosvojitvi tudi družabno povzdignjen in osamosvojen učiteljski stan.

Globoko socialno naziranje in demokratično prepričanje ga je dovedlo tudi do tega, da deluje kot organizator jugoslovanskega Sokolstva.

Obsežno je njegovo delovanje na kulturnem polju za slovenski narod, kot pisatelj in pesnik: Kot četrtoletnik na učiteljski v Ljubljani je že leta 1891 stopil prvič pred slovensko publiko. Deloval je kot gledališki in operni kritik, kot mladinski pisatelj in pesnik, kot dramaturg in pripovednik. Njegova dela so: „Iz luči in teme“, „Moje obzorje“, „Pisanice“, „Sin“, „Sad greha“, „Zbrani spisi za mladino“ (6 zvezkov), „Slava Prešernu“, „Veliki trgovec“, „Trije rodovi“, „Beli rojaki“ itd.

Tudi na polju šolstva in pedagogike srečamo Gangla kot zvestega sodelavca za prosep slovenskega naroda. Njegove članke strokovne in pedagoške vsebine vsebuje „Popotnik“. Odlikoval se je pa tudi kot pisatelj šolskih knjig ter je za ljudske šole sestavil „Drugo berilo“ in „Tretje berilo s slovnico“. Kot višji šolski nadzornik je reorganiziral slovensko šolstvo na narodni podlagi in v najodločilnejših trenutkih storil na svojem uradnem mestu mnogo dobrega v prid šolstva in učiteljstva. Deloval je tudi na polju preosnove šolske zakonodaje in izdal ob prevratu s tov. P. Fleretom „Načrt za preosnovo narodnega šolstva.“

Hren:

Učiteljstvo in pasivna volilna pravica.

Ne mislim pisati dolgoveznega članka o tem, kako so se borili v našem narodnem predstavnstvu za naše pravice, katere so samoobsebi umevne po zdravi pameti. Borba je bila na vsak način huda, ker je izzvala vladno krizo. Pravzaprav je bila pa ta borba samo pretveza za krizo, ker so jo hoteli imeti. Javnosti hočem izročiti samo misel tovariša in prijatelja P., ki jo je omenil pri razgovoru o naši pasivni volilni pravici in ki je vredna, da se o njej razmišlja. Rekel je nekako takole: „Vsak državljani ima napram državi dolžnosti. Zato pa ima v njej tudi pravice. Čim višja dolžnost ga veže napram državi, tem večje morajo biti tudi njegove pravice. Najvišja pravica državljana je, da more biti voljen v državno zastopstvo, v parlament. Največjo dolžnost pa zahteva

država od svojega člana takrat, ko ga kliče na branik, da žrtvuje tudi življenje, ako je potrebno. Višje dolžnosti ni! Ako nam država nalaga najvišjo dolžnost, mora nam priznati tudi najvišjo pravico. Ako pa nas odveže od dolžnosti, da tudi v slučaju potrebe ne bode treba tvegati za njo najvišje dobrine — življenja, potem se radi odpovemo tudi najvišji pravici, namreč pasivni volilni pravici. Seveda bi pa moralo to načelo veljati za vse stanove. Privilegijev ne sme poznati nikakih res demokratična država ne pri stanovih, ne pri sploh. Vsem enake pravice pa tudi vsem enake dolžnosti...“

Pa sem mu rekel, naj to on napiše, čemu bi svetil pod mernikom. Odvrnil mi je, da sedaj nima časa, ker stavi — piramide. On je namreč izboren risar in arhitekt. Ker ne vem, kedaj konča s svojimi piramidami, stvar je pa aktualna, zato sem jo omenil jaz, ki bogme res ne stavim piramid, pa vseeno mi ne preostaja časa.

Umetnost in vzgoja.

Piše prof. Fr. Suher.

(Dalje.)

Delavcu umetnost!

Za vse sloje zahteva umetnost tudi Walter Crane. Umetnost za vse! Umetnost v vsem in z njo preobrazenje in razsvitljenje vsega življenja in razširjanje sreče tudi med najmanjšimi! — Globoko sočutje ima z delavskimi sloji in z resno voljo jim hoče služiti. Vse težnje, umetnost prenesti v narodove bajte, morajo biti zaman, dokler to ljudstvo nima domovine. Moramo mu ustvariti dom, v katerega ne bode samo begal, da bi po deset-, dvajset-, šestnajst- in celo po osemnajsturnem trdem delu hitro enkrat na par trenutkov svoje trudne oči zatisnil... Eksistenčni pogoji umetnosti so eksistenčni pogoji človeškega življenja, tako rekoč so njih najvzvišenejši izraz. — Umetnost naj se popolnoma demokratizira, prava umetnost je čist izvod „socializma“. Da bi oživila veselje do novega življenja, vzplamtela požrtvovalno ljubezen do človekavrednega dela in sporazumela in spojila narazen stremeeče dele naroda, to je visoko socialno poslanstvo, do katerega je menda poklicana umetnost.

Pri nas se snujejo novi temelji državi. Eksistenca je delavcu zagotovljena. Država žrtvuje vse v dobro vsakemu sloju. Imamo sedaj domovino! Ljubimo jo! — V Čehih in Nemcih so se pojavele težnje, da narod sam, preprost delavec, razširja delovni dan, da bi dvignil produktivnost državi in pripomogel do njene blagosti. Bog daj, da bi tudi pri nas vse delavstvo prišlo do spoznanja, da je državi treba dati, kar je njenega, potem bo tudi država mogla delavcu utešiti željo po „kruhu in igrah.“ Dala mu bode primeren delovni dan, po njem pa vesel praznik in z njim umetnost in blagoslov naroda.

Če smatramo umetnost v tem zmišlu kot višek dela, moramo ceniti njeno vzgojno silo, obenem pa njeno veliko gospodarsko važnost.

Umetnost stvarja z najmanjšo uporabo materiala največje vrednosti; torej z njo najbolj štedimo. Gojitev umetnosti je činitelj, s katerim mora računati narodno gospodarstvo v državi. Kakor se razvija umetnost iz obrti, tako črpa obrt naopak iz umetnosti. In obrt je vir blagostanja. V Franciji je bil umetniški čut vedno razvit. Zgodovina risanja nam pove, da se je tam ta predmet najbolj razvijal. Vplival je na umetniški čut in na razvoj v obrti. Francija je še vedno prednjačila v obrti in odtod mnogo njenega bogastva. Kateri narod bi bil mogel prenesti barbarske udarce Nemčije tako kakor jih je Francija? Vsak drugi bi bil izginil. Francija pa je danes zmagovita. Zmagala je s silami duha, ne z brutalnostjo, ki je čisti umetnosti tuja.

Kdo ve, ali bi se bila mogla razviti v Nemčiji ta pohlepnost in samogoltna preširnost, ki jo je tirala v propast, ko bi bila umetniška vzgoja tamkaj boljša, ko bi bile zmagale struje, ki so zagovarjale goreče umetniški moment v vzgoji, nad militaristično strujo, ko bi bila res stremeljenja vse Nemčije iskreno kulturna, ne pa surovo samopašna?

Monakovo, umetniško mesto, govori drugače. Zato pa so tudi med vso vojno vladala na Bavarskem bolj človeška načela, ki pa niso mogla priti napram surovi sili pruskega in prusaškega militarizma v pravem času do veljave.

(Dalje prih.)

Šolske zvezke ima Učit. tiskarna zopet na razpolago in sicer L-1 do L-5, L-11 in L-12. Šolskim vodstvom priporočamo, da jih naročajo za novo šolsko leto že sedaj, ker ni izključeno, da bodo cene radi velikega pomanjkanja papirja pozneje višje.

Okrajna učit. konferenca za cerkniški šolski okraj.

se je vršila 3. julija t. l. v Cerknici. Vodil jo je prav srečno okraj. šol. nadzornik tov. Miloš Kabal. Za svojega namestnika je imenoval tov. Kobala, za zapisničarica pa sta bili izvoljeni tovarišici Premrov in Ukmar iz Cerknice. Konference sta se udeležila tudi g. vladni svetnik Fran Župnek, ki ji je prisostvoval do konca ter g. dekan Juvánc iz Cerknice.

Nadzornikovo poročilo ni bilo suhoparno in šablonsko, kot smo bili navajeni, nač na polno zlatih zrn za plodnosno delovanje učiteljstva v šoli in v učiteljski organizaciji.

Tov. Kosin je izdelal podrobni učni načrt iz zemljepisja in zgodovine, kar bo de vsakdo prav s pridom uporabil.

Tov. Kobal je poročal o kmetijskem nauku v osnovni šoli. V svojem referatu je pokazal, kako je vzbujati veselje in zanimanje do kmet. stanu pri mnogih predmetih osnovne šole.

Poročal je nato še o šolskih zamudah ter stavil primerne predloge, ki naj bi jih upoštevale šolske oblasti.

Sklenilo se je uvesti na vseih šolah Widroyo »Moje prvo berilo« in »Šolski list«. Černivčeva računica 1. in 2. zvezek naj se čimprej donatisne.

Sprejeti je bil samostojen predlog tov. Kobala, da se kaznuje do globo 2—5 dinarijev starši onih otrok, ki imajo v šol. naznanilu v vedenju 4 ali 5.

Tov. Modičeva je proti ocenjevanju učiteljstva po šol. voditeljih. Tov. Kobal se v bistvu strinja s predlogom, stavi pa izpreminjalni predlog naj se izreče službena ocena javno novodom nadzorovanja šole pri krajni učit. konferenci, kar je bilo sozlasno sprejeto.

Ker ni bilo več kakega predloga, zaključil predsednik konferenca, tov. Kobal na se mu zahvali za srečno vodstvo.

Pe konferenci se je vršil skupen obed v hotelu Žumer. Učiteljstvo je bilo za 30 K izbornu postreženo. Obeda se je udeležil tudi g. vladni svetnik, ki je naklonil za konferenco 600 K, za kar mu bodi na tem mestu izrečena zahvala!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Poziv.

Dne 27. in 28. avgusta t. l. se bo vršilo v Mariboru Zavezino delegacijsko zborovanje. Ker se bo v sledečih dneh vršil v Mariboru tudi Sokolski zlet, bo težko dobiti prenočišča. Zaraditega naj se že sedaj čimprej zglašajo udeleženci zborovanja za stanovanja pri gosp. Dragotinu Humeku, ravnatelju deške meščanske šole v Mariboru, Krekova cesta 1. Vsak, ki se zglašuje, mora priložiti frankirano dopisnico, da se mu javi stanovanje. Za one, ki se ne zglašijo pravočasno, odklanja pripravljani odbor vsako odgovornost.

Pripravljani odbor.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 12. avgusta t. l. ob 9. uri v dvorani gostilne Rosenberger v Slatina-Radinci s sledečim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O vzhodnoazijski kulturi. Poroča inženir Ferdo Lupša. 4. Poročilo o učiteljskem kongresu v Beogradu. 5. Razne stanovske in društvene zadeve. Pol ure pred zborovanjem pevska vaja. Ker se posebna vabila ne bodo razposlala, vabi tem potom k najobilnejši udeležbi — predsednik.

+ Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 1. julija 1920 v Ljutomeru ob zelo dobri udeležbi. Tov. predsednik pozdravi navzoče še posebej novo članico tov. Horvatičeva, gosta tov. Gorupa iz Koroške in obenem želi novoporočenemu paru tov. -ici Velnerjevi obilo sreče. 1. Po prečitaniu zapisnika se je opravičevala odsotnost raznih članov. Neopravičeno je izostal tov. Pertl. 2. Tov. Cvetko nam je nazorno in temeljito razlagal, kako zmagujemo dividiranje in tozadevno vporabne naloge. Predsednik se predavatelju pristrčno zahvali za njegov trud. 3. Gosp. ravnatelja Robiča se naprosi, da sestavi društveno kroniko, kar je kot najstarejši član društva pripravljen drage volje storiti, pa šele v počitnicah, ker mu zato primanjkuje potrebnega časa.

4. Sprejeti so se sledeči predlogi:

a) Resolucije učiteljskega društva za Maribor in bližnje okolice z dne 15. aprila 1920, so se izvemši prvi del V. točke do stavka: Tudi smatramo kot potratno . . . vse sprejele.

b) Za delegacijsko zborovanje v Mariboru so bili izvoljeni sledeči delegati: predsednik Mavrič Karl, nadučitelj pri Sv. Petru; njegov namestnik Ivanjšič Ludv., nadučitelj pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Prvi delegat tov. Erlinda Bernardova, učiteljica pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Drugi delegat Aleksander Koprive, nadučitelj na Ščavnici. Prvi namestnik Franc Cvetko, nadučitelj v Vučjivasi. Drugi nam. Nada Miheličeva, učiteljica v Ljutomeru.

c) Sprejete resolucije in predloge in njih rešitev naj stanovsko glasilo skupno v prilogi objavi iz teh razlogov:

1. Da se nam nudi pregled vsega društvenega dela.

2. Da zoznemo kako se naše delo vpošteva, kje nam treba dopolniti in v kakšni smeri imamo zastaviti uspešno delovanje.

3. Da ugotovimo sami pot nastajajočih oblastvenih uredb.

4. Da sami zberemo sklad potrebnih snovi, kojemu damo nujno miselno podlago, da morejo iz njega organizirano izrasti naredbe zdravega šol. napredka.

5. Izvoli se naj poročevalec, ki bi iz stanovskih in vzgojskih (odnosno iz dnevnikov, znanstvenih in književnih) listov zbral vsa važna na učiteljsko znanje se nanašajoča vprašanja. O teh in tudi o novih vzgojskih delih bi imel vedno poročati na naših zborovanjih.

6. Naše društvo zavrača vse neutemeljene napade na osebo nadzornika tov. Koropca. Izreka mu popolno zaupanje in zahvalo za njegovo strokovnjsko, taktično in v vsakem oziru v najboljšem namenu zamišljeno delovanje.

V društveno učiteljsko razsodišče so bili izvoljeni: preds. tov. Ivanjšič Ludvik, preds. nam. tov. A. Mavričeva, prisednika: tov. Cvetko Fr. in tov. Mahorčičeva Hermina, pris. nam.: tov. Fürst in tov. Jandlova.

Zborovanje se je začelo in sklenilo s pesmijo, kar je na vse navzoče napravilo najboljši vtis in se tudi v prihodnje ne sme opustiti. Po zborovanju je bil skupen obed v gostilni Triglav. Kmalu se je razvila v veseli družbi živahnost, h kateri je največ pripomogel salonski orkester tov. Caherla. Posebno mlajšim je poskočna godba nudila velik užitek. Prihodnje zborovanje se vrši v Radencih, dne 12. avgusta 1920.

+ Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 8. julija t. l. v Dobovi ob prav dobri udeležbi. Med drugim je bil na dnevnem redu tudi pogovor o resolucijah, ki jih je poslalo mariborsko učiteljsko društvo. Prve 4 se soglasno sprejmejo, ostale se pa odklonijo. Vodstvu »Zaveze« izreče društvo popolno zaupanje. Nadalje se sprejme predlog, da prispeva vsak član našega društva za delegata, ki se udeležita skupščine N. J. N. v Beogradu še po 15 K. — V društveno učiteljsko razsodišče se izvolijo: Predsednik: Janko Knapič; namestnik: Fran Jamšek; 2 prisednika: Fran Drnovšek, Simon Gajšek; 2 namestnika: Ivan Pišel, Vincencija Novak. — Določita se tudi kandidata za učiteljske namestnike v obeh okrajnih šolskih svetih. — Tovariš Jamšek poroča o zborovanju zadruge tvornice učil in o zborovanju Učiteljskega konvikta. — Po obedu smo obiskali čebelnjak tov. Vadnala, kjer smo sledili z velikim zanimanjem predavanju o čebelarstvu. Tov. Vadnal nam je povedal marsikaj lepega in zanimivega iz življenja čebelic in pridobil je čebelarstvu dokaj novih prijateljev. — Prihodnje zborovanje se vrši v Brežicah. Čas določi predsedstvo.

Iz Jugoslavije.

— Umestna zavrnitev. Nek delegat je v »Obzoru« napisal listek, kjer se pritožuje o zapostavljanju Hrvatov na kongresu v Beogradu. Neutemeljene napade zavrača predsednik Saveza hrv. učit. dr. v »Riječi« sledeče: »Sa kongresa jugoslavenskih učitelja u Beogradu. Pod tim natpisom iznosi jedan od delegata »Saveza hrv. učiteljskih društava« svoje dojmove o kongresu u »Obzoru« od 25. o. mj. Da je taj delegat zaista putovao u Beograd — kao sam kaže — „s uvjerenjem, da će stvoriti jednu organizaciju, koja će biti od koristi i na zadovoljstvo svakomu od triju plemena,“ ne bi u svom članku iznosio stvari, koje su se dogodile sasvim slučajno, a ne s nepažnje prema Hrvatima, niti bi mnoge stvari prikazivao u negativno, već bi s većim razumijevanjem gledao na rad kongresa i njegovo značenje pa i drukčije o njemu sudio. Beogradski drugovi bili su obaviješteni, da će posebni vlak sa Slovincima i Hrvatima stići u Beograd 16. o. mj. u 10 sati prije podne, pa su se i spremili za doček, naručili glazbu itd. Što je vlak stigao čitavih 12 sati ranije, nijesu oni krivi, pa nije lijepo da im se ta nezgoda koja i njihov javno spočitava. Putnici su doduše brzojavili iz Sunje, da dolaze naveče, no ta je brzojavka stigla u Beograd noću, te je predana predsjedništvu udruženja tek ujutru. Nije istina, da su samo Hrvati imali zajedničke stanove u vojnoj akademiji, pa da su Slovinci privatno stanovali, već je naprotiv istina, da su i Slovinci kao i učesnici kongresa iz Bosne i Dalmacije imali zajedničke stanove u školama i sirotinskom domu. Zajednički stan Hrvata bio je valjda jedan od najboljih, o čem sam se sam uvjeril. U privatnim stanicama stanovalo je tek nekoliko Hrvata i Slovinci. O pravilima raspravljalo se je više puta u različnim odborima i svaki put su bili zastupani Hrvati jednako kao i ostala plemena. — a s Hrvatima se pa će o pravilima raspravljalo još i napose, na su gotovo i sve njihove želje uzete u obzir. Dakle tu ne može biti ni govora o zapostavljanju Hrvatov, a jednako nije istina, da

ta pravila na konferenciji delegata uoči kongresa nijesu ni pročitana. Pravila su na toj konferenciji pročitana i na osnovi raspravljanja gotonom većinom primljena. usrkos komunista, koji su im se protivili. A posliti toga pievane su himne i tako je svečano završava konferencija. Što su komunisti hteli da ometu rad kongresa ne može se spočitavati prirediteljima kongresa, kako to neopravdano čini delegat u »Obzoru«.

Da je na banketu bilo 85 Slovinci, a Hrvata tek 30, nijesu krivi prireditelji, jer su ulaznice dobili delegati, a Hrvati nijesu izabrali u svojoj skupštini 14. o. mi. delegate za svako kotarsko učiteljsko društvo kao Slovinci, nego samo pet delegata, koji su trebali da zastupaju čitav Savez. Ne razumijem nikako, zašto delegatu nije pravo što je na kongresu bio i g. ministar prosviete i što je nazočnom učiteljsstvu iz čitave države razvio svoj prosvietni program. To bi bila dužnost svakoga ministra prosviete u ovakvoj prilici, bez obzira na njegovo političko uvjerenje, i svaki ministar, koji iskreno skrbi za napredak škole i učiteljstva, nastojao bi, da svoje mišljenje obrazloži onima, za koje po dužnosti treba da radi i da nastoji među njima razviti razumijevanje za svoje delovanje. Kad je i ovako lična pojava, kojoj treba da se svatko samo veseli, crna u očima delegata, onda za dakako nije mogao rad kongresa da zadovolji i teško je dokazati, što bi uopće moglo na nju povoljno uticati.

Delegat je na svakome koraku vidio neko mimoilaženje Hrvata, premda je mogao lako opaziti, kako su se srpski učitelji a naročito njihovi predstavnici i na konferenciji delegata i na samom kongresu upravo založili i svima silama nastojali, da budu prihvaćena pravila, u kojima je istaknuto naše stajalište. Oni su napustili svoja pravila i sporazunili se s nama i Slovincima, prihvatili naše zahtjeve i svagdje ih umorno branili. Mislim, da je ovo dovoljan dokaz susretljivosti, samo mi je žao, što to delegat nije opazio i javno iznio, kad je već o kongresu progovorio u javnosti.

Uvieren sam, da će svaki svijestan i patriotičan učitelj ovakav rad »delegata« najoštrije osuditi. — U Zagrebu, dne 25. srpnja 1920. — Josip Škavčić, potpredsjednik »Saveza hrv. učit. društava«. — Pridružujemo se u polni meri opravičeni zavrnitvi tov. Škavića in poudarjamo, da so se slovenski učitelji delegatije čutili popolnoma ravnopravni s hrvatskimi tovarišji in tudi nikdar niso zahtevali kakih predbravic zase in jih tudi v bodoče zahtevali ne bodo. Upamo, da bodo nesporazumljenja, ki jih pisec v »Obzoru« navaja z obojestransko voljo popolnoma izginila in je vsako tendenciozno predbacivanje pripravljalnemu odboru neopravičljivo, če se vzame v poštev velik državni kaos učiteljstva s katerim je bilo delovati in malenkostne vznoge, ki jih pisec navaja v »Obzoru« kot vzrok neevolje. S pojasnilom tov. Škavića odpade vsak dvom pristranosti! Obžalujemo, da je pisec »Obzora« zanesel zadevo v politične liste, kar nam ni v čast in ugled.

— Javno žensko učiteljsko v Mariboru. V naših žalostnih političnih razmerah smo že prijadrali tako daleč, kakor smo bili pred vojno v marsikaterem oziru. Strogo kulturna vprašanja, ki segajo globoko v meso našega narodnega življenja, se rešujejo kratkoma pri zeleni mizi iz strankarskega vidika. Tako je prišla v našo javnost vest, da se z novim letom ukine javno žensko učiteljsko v Mariboru, ki je bilo lani spojeno z moškimi učiteljskim, ker baje popolnoma zadošča potrebam zasebno žensko učiteljsko šol. sester. Pri tej zadevi je močno zainteresirano, razun prizadetih faktorjev, predvsem učiteljstvo. Zato ne sme in ne more molčati. Gre za princip: Ali se naj vzgajajo učiteljice za javne šole zasebno po samostanih, ali pa v javnih zavodih? Naše stališče je samoobsebi umevno in ga ni potreba še posebej utemeljevati. Življenje vzgajaj za življenje! Tu nismo toliko ozkosrčni, da bi tudi drugih ne pripustili toliko svobode, da si lahko volijo tudi samostansko vzgojo, če jim prija. Zahtevamo pa tudi od drugih vsaj toliko svobode, kakor jo priznamo mi njim, da si tudi mi lahko volimo javno vzgojo svojemu naraščanju, če nam ne prija samostanska. Kakšni razlogi so napotili poverjenstvo do tega koraka, to ni nam znano. Odločno pa grajamo, da se tako važno vprašanje reši kar lepo na tihem in se ne zdi vredno merodajnim krogom niti to, da bi se prizadeti obvestili pravočasno. Gojenke pripravnice se je še mučilo s skušnjami za 1. letnik, sedaj pa ne bodo smele vstopiti. Kam naj gredo? V samostanu je prenapolnjeno, drugega zavoda pa ni, ki bi nudil ženskemu naraščanju malo več izobrazbe. V tem oziru je Maribor res unikum kljub svojim 50.000 prebivalcem. Že iz tega razloga se je resno

pričakovalo docela samostojno žensko učiteljsko v Mariboru. Sedaj pa pride ukinjenje. So pa še drugi razlogi. Naša učiteljska še dolgo ne bodo krila domače potrebe, če hočemo ostati vsaj na tisti stopnji ljudske naobrazbe, kakor smo bili pred vojno, seveda. Lani se je jemalo gimnazije in realce v učiteljsko službo in učiteljske z nedovršeno izobrazbo. Pritegnilo se je omožene učiteljice, ki že po 10—20 let niso učiteljevale. In vendar so po naših šolah samevali prazni razredi, ker je primanjkovalo učiteljstva. Koliko tovarišev in tovarišic odide v pokoj, ko se enkrat definitivno uredi pokojninsko vprašanje! Koliko se jih vrne na Primorsko, ko se na ta ali oni način reši jadransko zadeva! Ali se je pomislilo na vse to? Vse torej govori za to, da tukaj niso bili merodajni stvarni razlogi, ampak popolnoma drugi. Zato je v interesu šole, učiteljstva in prav tako v interesu ljudstva, da zastavi naša Zaveza vso svojo moč, da se to tilho ukinjenje javnega ženskega učiteljskega v Mariboru prekliče. Zahtevati mora z vso odločnostjo, da se že s prihodnjim šolskim letom otvori samostojno žensko učiteljsko v Mariboru. Ako pa to že ni mogoče, naj ostane za prehodno dobo še spojeno z moškimi. O tem imajo pa dolžnost govoriti odkrito besedo predvsem učiteljska društva na bivšem Štajerskem. In priliko o tem razpravljati bo imela tudi naša skupščina v Mariboru.

—ski.

— Javno vprašanje poverjenstvu za prosveto. (Dopis.) Z ozirom na članek v 24. številki »Učit. Tovariša« pod naslovom »Naredbe šte. 97 in usposobljenostni izpiti« se ni do danes — skoro v dveh mesecih — še ničesar ukrenilo; vsaj nam ni znano ničesar o tem. Vprašamo torej javno, ali bomo mogli delati skušnje tudi mi, ki smo bili tako nesrečni, da smo bili 4—5 let v vojski vsaj še v letu 1920. Ali bomo morali čakati še eno dobro leto? Naše tovarišice so napravile izpite že l. 1917. Nas pa v enakopravnosti ovirajo menda — plače. Več prizadetih.

— Za izobrazbo učiteljev na Hrvatskem. Na učiteljsko v Zagrebu otvorilo s prihodnjim šolskim letom peti letni tečaj za dovršene učiteljske maturante obojega spola. Tisti, ki napravijo zrelostni izpit s posebno dobrim uspehom, bodo takoli imenovani začasne učiteljice, oziroma učiteljice in dodeljeni tečaju; oremali bodo vse zakonite dohodke in čas tečaja se jim vstee v dveletno praktično službo. Ostali dovršeni učiteljski morejo obiskovati tečaj na lastne stroške, le čas se jim bo vračunal v praktično službo. Dalje bodo sprejeti na tečaj abiturienti srednjih šol, ki bi se hoteli posvetiti učiteljskemu poklicu; dobe vse ugodnosti kakor odlični učiteljski absolventi, samo zavezati se morajo, da bodo po izpitu služili kot učitelji najmanj pet let.

— Marenberški okraj. (Dopis.) Razdor med učiteljstvom so hoteli klerikalci povzročiti tudi v našem okraju. Znano okrožnico (za setev Slomškarije), ki je izšla v Cirilovi tiskarni v Mariboru, je dobila tudi naša duhovščina. Začelo se je takojšnje delo — toda samoobsebi umevno — brez uspeha. Sedaj uporabljajo drug način. Lotili so se našega nadvse narodno-delavnega in požrtvovalnega nadučitelja tov. M. Lešnika v Maribregu, ki je obenem tudi naš društveni predsednik. Dasi uživa tov. Lešnik pri učiteljstvu kot vodja ugled in kot društveni predsednik največje zaupanje, kakortudi brez razlike strank splošno priznanje vseh merodajnih činiteljev, ga nesramno blatijo v 29. šte. »Sl. Gospodarja«. Nad tem podlim obrekovanjem se zgraža vsa slovenska javnost v okraju. Namen klerikalcev nam je znan. Ubiti hočejo predvsem našega vrlega tov. predsednika in s tem ukrotiti drugo učiteljstvo v okraju, da bi bilo bolj dovzetno njihovim temnim namenom. A motijo se. S takšnimi napadi boste dosegli ravno nasprotno. Odvrnili ste še one, ki so vas do sedaj vsaj nekoliko zagovarjali.

— Obvezen telovadni pouk za dekleta bodo uvedli na vseh obrtnih in srednjih šolah na Francoskem. Razen tega bo država z vsemi sredstvi pospeševala ženska telovadna društva.

— Zrelostni izpiti na državnem moškem in ženskem učiteljsko v Ljubljani so se vršili pod predstvom gosp. višjega šolskega nadzornika dr. Ivana Grafenauerja od 5.-11. julija. Izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom so napravili a) na moškem učiteljsko: Burdian Franc iz sv. Mihela nad Mozirjem, Gomišček Gabrijel iz Solkana, Ljubič Vinko iz Ljubljane, Počkar Miroslav iz Moščenic, Prusnik Franc iz Ljubljane, Rejec Franc iz Grahovega pri Tolminu, Rojec Vladislav iz Radovljice (z odliko), Selan Josip iz Štepanje vasi (z odliko), Zupančič Franc iz Malega gabra, Bertonceli Milena iz Gorice, Wrischer Evaldija iz Pazina in privatist Žorž Alojzij iz Postoj-

ne. 1 kandidat je med izpitom odstopil, 6 kandidatov in kandidatkinja ima ponovljajni izpit, 1 kandidatkinja je bila reprobirana.

b) na ženskem učiteljskišču z odliko za ljudske šole s slovenskim in nemškimi učnimi jeziki: Banel Marija iz Ljubljane, Divjak Vera iz Studenca, Kosmač Pavla iz Ljubljane, Lipovšek Jelica iz Ljubljane, Lukan Frančiška iz Olomuca, Mrzlikar Ljudmila iz Ljubljane, Petelin Melita iz Ljubljane, Pirc Marija iz Borovnice, Pišek-Kukman Gizela iz Pulja, Rakovec Marija iz Ljubljane, Rekar Milena iz Radovljice, Schuller Kristina iz Glinic, Trdina Nina iz Ljubljane, Verhovec Marta iz St. Petra v Savinjski dolini; z odliko za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, usposobljene tudi za lj. š. z nemškimi uč. jezikom: Kocjančič Erna iz Ljubljane, Korbar Jelica iz Prema, Maček Ljudmila iz Ljubljane; usposobljene za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Brandstetter Viktorija iz Ljubljane (in z odliko z nemškimi uč. jez.), Drassal Margareta iz Ljubljane, Fritsch Edita iz Ljubljane, Jan Marija iz Ljubljane (z odliko), Jer Terezija iz Idrije, Kneisel Vida iz Širja pri Zidanem mostu (z odliko), Kravanja Emilija iz Trsta, Labernik Felicita iz Srednje vasi (z odliko), Matko Berta iz Toplice (z odliko), Ogulin Neža iz Krvavčjega vrha, Petrič Berta iz Rudnika (z odliko), Rihar Frančiška iz Pristave (z odliko), Toni Justina iz Podgrada, Zupanc Frančiška iz Lancovega ter privatistkinja Črnjač Ivana iz Verda in Tevš Bogomila iz Ljubljane. 1 privatistkinja je dobila ponovljajni izpit.

— Na državni obrtni šoli v Ljubljani bodo v šolskem letu 1920—21 otvorjeni sledeči oddelki: 1. višja stavbna šola; 2. višja strojna šola; 3. stavbna rokodelska šola; 4. strojna delovodska šola; 5. elektrotehnična delovodska šola; 6. mizararska mojstrska šola; 7. kiparska šola; 8. ženska obrtna šola; 9. posebni tečaj za obrtnike in 10. javna risarska šola. Vpisovanje v 1. letnik višje stavbne in višje strojne šole bo dne 15. septembra t. l., v višje letnike pa dne 18. septembra. Dne 16. septembra bo vpisovanje v prvi letnik oddelkov, ki so zgoraj navedeni pod točkami 4., 5., 7. in 8., dne 17. septembra pa v višje letnike teh oddelkov. V mizararsko mojstrsko šolo bo vpisovanje dne 16. septembra, v oddelke pod 9. in 10. od dne 21. do 25. septembra, v stavbno rokodelsko šolo pa od dne 1. do 15. oktobra (v ta oddelek tudi pismeno). Ponovljajne preizkušnje bodo dne 16. septembra, sprejemne preizkušnje v višjo stavbno in v višjo strojno šolo dne 17. septembra. S poukom se bo pričelo v vseh celoletnih oddelkih dne 21. septembra. Pri oddelkih pod 9. in 10. prične pouk dne 1. oktobra, v stavbni rokodelski šoli pa dne 3. novembra. — Vse druge podrobnosti glede sprejemnih pogojev itd. so razvidne iz razglašene v Uradnem listu št. 85, z dne 20. julija t. l. in iz objave na razglasni deski v zavodu. Še potrebna pojasnila pa daje na zahtevo ravnateljstvo zavoda.

Neodrešena domovina.

—r Tolminsko učiteljskišče. Na tolminskem učiteljskišču je nastavljenih šest učnih moči. Od teh so trije Lahi: ravnatelj G. Lorenzoni, ki poučuje francoščino kot prost predmet; dr. Calvi za zemljepis, zgodovino in italijanščino; učitelj Trilleani za glasbo, telcvadbo in risanje. Slovenci so: Josip Kalan, ki poučuje računstvo, prirodopis in prirodoslovje; Leopoldina Koršič za slovensščino, lepomis, ročna dela in nemščino; Kodermac Alojzij pa poučuje verstvo. — Na učiteljskišču se poučujejo dečki in deklice skupaj. Letos je bil otvorjen le prvi razred, ki je bil nastanjen v tolminski kaplaniji. Za prihodnje leto bo zopet treba iskati novih prostorov po malem, močno razrušenem Tolminu.

—r Slovenščino na Tolminskem učiteljskišču razpenjajo laški pedagogi po Prokrustovi postelji. Govore tako spakedran jezik, da ga gojenci in gojenke tupatam sploh ne umejo. Zlasti se odlikuje pri tem znanju našega jezika profesor zgodovine, ki svoje znanstvo tako-le prodaja v šoli: „Mesto Rim, ki je ustalo zaradi branitve in trgovine pri reki Tiberi in na Palatinem griču, kmalu se je najlo v veliki trgovski ulici starega sveta namreč skoraj na središču Sredozemskega morja, kjer omika je imela svoje bivališče mnogo toletij. Krepost prebivalcev ni delala kakor podpirati ta čudoviti zemljepisen položaj Rima. Nekateri rimski učenjaki so pisali, da rojstni dan Rima je bil 21. aprila leta 753 p. Kr. pa ni gotovo vemo samo, da Latinci so ustanovili Rim v osmem stoletju. Zdaj več pisatelji pravično mislijo, da zgodovina v prvih stoletjih je bila prostovoljno mešana z mnogo ponaredb. Vendar to se ne zmanjša in ne uniči zgodovinsko resnico nekaterih kraljev in nekaterih dejanj, katere predaja je nam proložila. Več

kakor lastna imena in resničnost nekaterih dejanj so nam zelo znane naprave mesta Rima itd.“ — Takemu negovanju slovenskega jezika se pridružuje še politika, ki prevladuje na tolminskem učiteljskišču. Vzgojiti hočejo narasčaj, ki bode narodu popolnoma nasproten! Sedaj se gojenci in gojenke še dobro drže, ako pa bodo morali biti še nadalje pod takim pritiskom in pod takimi „znanstveniki“, vsaj nekateri klonejo z duhom in dobili bomo v zasedenem ozemlju prve janičarje, prve grobokope lastnega naroda.

—r Šolska poslopja v Gorici. Kakor je bilo čitatelj v italijanskem časopisu, se je vršila v juniju ob prisotnosti dr. Reine in šolskega nadzornika Pasqualisa konferenca vseh šolskih faktorjev v Gorici, ki se je pečala z ureditvijo vprašanja šolskih prostorov v goriškem mestu. Poročilo in sklepi konference bi nas niti toliko ne zanimali, če bi se ne ticali tudi našega šolskega problema v Gorici. Ker bo naraslo za prihodnje šolsko leto šoloobveznih otrok v Gorici (italijanskih) baje na 3500 in ker primanjkuje primernih šolskih prostorov so gospodje od konference sprejeli sklep, na podlagi katerega naj se vzamejo za bodoče šolsko leto v našem prostoru slovenskih in nemških šol. Sklep je precej nečeden, ker kaže na očitno namero „otovnih ljudi, ki bi hoteli oropati slovenski narod v Gorici tistih štirih revnih šolskih sten, ki čakajo zastoj že leto dni slovenske dece.

—r Najnovejši argumenti goriških Lahonov. Pred nekaj tedni je bila iz Goriško dežele v Rimu deputacija, v kateri je bil poleg goriškega župana tudi tolminski dekan Rojec. Na razgovoru so bile med drugim tudi goriške šolske zadeve. Mero-dajni faktorji v Rimu so se čudili, da nimajo Slovinci v goriškem mestu nobenih šol in so obžalovali (!) odredbe, ki so bile svojčas izdane od merodajnih oblasti v Gorici proti slov. šolam. Ko je dekan Rojec pripomnil rimskim gospodom, da je eden protivnikov slov. šolstva v deputaciji navzoč, namreč župan Bombig, je navedel slednji, da so slov. šole zato zatvorjene, ker jim primanjkuje šolske klopi! »Šolski Dom«, »Mali Dom«, »Novi Dom«, »Simon Gregorčičev Dom«, »Narodna šola«, vseh teh priči slovenske šolske izobrazbe v goriškem mestu, kjer se je šolalo vsako leto do tri tisoč slovenskih otrok, ne vidi župan Bombig; njemu je danes glavni argument pomikanje šolskih klopi, vsled česar naj ostanejo slov. šole še zanaprej zaprte! Pa vsaka sila do vremena in takrat pride obračun tudi za Bombiga! Vsa znamenja na nebu kažejo, da ni več to daleč!

—r Šolske knjige. »Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev« v Trstu je prejela od civ. komisarijata v Trstu odlok glede bodočega odbora za sestavo slovenskih in hrvaških šolskih knjig. Iz imenika, ki ga je bila »Zveza« svoj čas predložila šol. oblasti, je ta izbrala za vsak posamezni okraj po enega ali več učiteljev (učiteljic), ki naj se jim poveri to delo. Tako so določeni za logaški šolski okraj: Tratnik Fran, Zupancič Frančiška in Leskovec Leopold. Za postojski šolski okraj: Kenič Andrej, Horvat Adolf in Šraj Janko. Za tolminski šolski okraj: Ločniškar Franc. Za tržaški šolski okraj: Krašević Ivan, Samec Janko, Kleinmayr Ferdinand, Dolenc Marija in Daneu Ivan. Za koprski šolski okraj: Leonardis Gregor in Čendem Angela. Za goriški šolski okraj: Bajt Franc. Odlok civ. komisarijata pravi dalje, da je nanovo spisane knjige predložiti Osrednjemu uradu za nove pokrajine v Rimu potom generalnega civ. komisarijata v Trstu najkasneje do konca tega meseca. Sestavljene pa morajo biti na podlagi začasnega učnega načrta, ki ga je izdala za zasedeno ozemlje šol. oblast dne 9. maja t. l. Zdi se nam, da bo učitelstvu v zasedenem ozemlju brez primernih pripomočkov težko kal dobrega ustvariti v tako kratko odmerjenem času!

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, mazikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Dr. Jože Rus: Glavni statistički podatki o državi Srba, Hrvata i Slovenca. Brošura je sestavljena po stanju 1910. odnosno 1914. leta in nam pri naša številčno sliko naše nove države z ozirom na površino in prebivalstvo, porazdeljeno po posameznih pokrajinah z navedbo upravnih centrov. Razpravi je prideljenih 13 statističnih tabel. Iz tabel je razvidna gostota naseljenosti v posameznih pokrajinah, in prirastki od posameznih držav: Srbije, Južne Srbije, Črne gore, Bolgarske, Ogrske, Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slavonije in Avstrije. V posebni tabeli je razvrščeno prebivalstvo po veri in v drugi po narodnosti, po pokrajinah. Razvidno je tudi število okrajev, občin, mest, trgov in vasi. Statistični podatki se približujejo oficijelnemu značaju, ker je avtor sam, — naš rojak, dr. Rus — prideljen glavni statistični instanci v Beogradu. Brošura bo dobrodošla posebno učitelstvu in spisateljem šolskih knjig, ker bo lahko porabljalo statistične podatke pri pouku v šoli in tvorijo ti podatki prvo podlag za nadaljno podrobno statistično sliko naše države. Brošuro priporočamo posebno šolskim vodstvom, da jo nabavijo za ročno knjižnico in enako tudi učitelstvu.

Naroča se v knjigarni »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6. Cena brosur brez poštnine je 12 k.

Osnovni pojmi opisne geometrije, sestavi prof. Fran Jeran, zaozila „Jugoslovanska knjigarna“ v Ljubljani. To je našlov knjige, ki obsega 175 strani s 143 slikami. Namenjena je v prvi vrsti našim realkam. Kakor znano se je avstrijska viaaa do zadnjega branila vpenjati tudi na reakah slovensčino kot ueni jezik ter čakakaa, da to izvrši država SHS. Knjigo z gornjim naslovom z veseljem pozdravljamo, ker je prva v tej stroki in hvaležni smo gospodu pisatelju, da se je lotil tega težavnega dela ter mu tudi čestitamo, da ga je tako mojstersko izvršil. Ze uvod je prav zanimiv, ker nam opisuje rabo risalnega orodja. Učna snov je pa tako-le razvrščena: I. Pravokotna projekcija. II. Poševna projekcija. III. Pravokotna in poševna projekcija oglatih teles. IV. Točke in premice v medsebojni legi. V. Pravokotna in poševna projekcija okroglih teles. VI. Ravnina. VII. Nove projekcijske ravnine. VIII. Vrtenje teles okoli projiciranih osi. IX. Senčenje. X. Stožko-sečne (elipsa, parabola, hiperbola).

Glede terminologije naj omenimo, da pisatelj navaja „Tloris in naris (tločrt in načrt)“ rabi pa potem dosledno le izraze — tloris in naris. Nam bolj ugaja drugi izraz — „tločrt in načrt“, ker je udomačen v srbohrvaščini, medtem ko izraza tloris in naris preveč spominjata na nemška — Grundriss, Aufriss.

Tisk je prav razločen in tudi slike so lepo izvršene. Knjigo najtopleje priporočamo, želeli bi le, da bi se cena sčasoma nekoliko znižala, če ne prej vsaj pri II. izdaji. Knjiga stane sedaj 38 K, z doklado pa 45.60 K.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. (Angleška bela knjiga.) Zbirka polit., gospod. in soc. spisov VI. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1920. — Cena K 18, po pošti priporočeno K 1.80 več.

Jeseni 1919 in pričetkom l. 1920, je izgledalo, da nas bo antanta prisilila, da sprejmemo takšno rešitev jadranskega vprašanja, kakor si jo želi Italija. Diplomatična akcija je naenkrat zopet oživela in razne vlade so izmenjavale med seboj spomenice in predloge. Angliji se je pričelo muditi zaradi občega iztočnega političnega položaja, zato je sprožila debato o jadranskem vprašanju, ki naj bi bila zadnja. Sledili so predlogi Italije in nasveti Anglije in Francije in odgovori naševlade. Vmes pa so posegli Wilsonovi izreki. Ta diplomatska korespondenca je zaključila peganja o jadranskem vprašanju in povedala vse razloge, ki jih navajajo različne stranke v pravdi za naše morje. Pozneje bi se imela vršiti direktna pogajanja, ki se pa vsled modre Trumbičeve taktike niso vršila. To diplomatsko korespondenco je v točnem prevodu izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani kot 6. zvezek »Zbirke političnih, gospodarskih in socialnih spisov«. Angleški del dokumentov je poslovenil dr. Leonid Pitamic, vseuč. prof., francoski del pa dr. Vlad. Knaflič, novinar. Knjiga obsega 4 tiskane pole ter se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Anton Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev II. del, 2. snopič. (»Pota in cilji 3. zv.«) V Ljubljani 1920. Izdala in založila Tiskovna zadruga. Cena K 21. Po pošti K 1.80 več.

Ravnokar je izšel zadnji zvezek Melikove zgodovine, ki popisuje politični razvoj Jugoslovnanov v 19. stoletju. Obsega tedaj predvsem narodni preporod avstrijskih Jugoslovnanov ter njihove ustavne borbe v Avstriji. Petem razvoj Srbije od l. 1842. dalje, zgodovino Črnogore v 19. stoletju in končno osvobodilne vojne 1912 do 1918. Tako imamo sedaj popolno zgodovino Jugoslovnanov, ki popisuje vse dogodke do ustanovitve naše države, to je do 1. decembra 1918. Knjigi je tudi pridejan seznam najvažnejše literature za jugoslovansko zgodovino. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Popolen angleško - slovenski besednjak z angleško izgovorjavo. Spisal F. J. Kern. Tisk Ameriške Domovine, Cleveland, Ohio. Avtor pravi v predgovoru: Že l. 1905. je nekaj slovenskih dijakov v Št. Pavlu, Minnesota, izdelalo načrt za angl.-slov. besednjak, ki bi odgovarjal praktični uporabi našemu narodu v Ameriki in v starem kraju. Delo se tedaj ni posrečilo, zato sem se pozneje lotil dela sam. Držal sem se prvotnega načrta glede obsega in splošne razvrstitve, izpremenil sem pa marsikaj pri tehnični ureditvi, da bi bila knjiga tem prikladnejša in uporabljiva za ljudstvo. Besedni zaklad je dovolj obsežen za vsakdanjo vporabo in tudi za izobražence, ker so navedene vse važnejše besede, ki se nahajajo v angleških besednjakih. Delo ima 273 strani in je lično vezano v platnu. Cena nam ni bila javljena.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

LIX. izkaz.

Po 50 K: Tončka Paulinova — Preloka p. Vlnica. Po 21 K: Sotlar Martin — Bočna p. Gornji grad. Prispevali so: Pulko Val. 5 K, Ivana Černetova 5 K, Marica Rojnikova 5 K in Kelc Ivan 6 K. Po 10 K: Josipina Smoletova — Sv. Gora pri Litiji p. Vače. — Današnji izkaz 81 K. Prej izkazanih 23.070 K. Skupaj 23.151 K.

Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadučitelj G.: Vaš članek priobčimo samo če prevzamete poño odgovornost in se podpišete s celim imenom.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Razpisi učiteljskih služb.

Št. 852/P.

Razpis služb za učiteljice ženskih ročnih del.

Z dovoljeniem višjega šolskega sveta v Ljubljani se razpisujeta v stalno nameščenje službi učiteljice ženskih ročnih del:

1. na štirirazrednici pri Sv. Lovrencu na Dr. Polju in na štirirazrednici na Ptuiški gorici v uradnim sedežem pri Sv. Lovrencu na Dr. Polju;

2. na enorazred. v Narapljuh in na štirirazrednici v Maishpergu v uradnim sedežem v Narapljah.

Pravilno opremljene prošnje se vpo-slati na krajni šolski svet uradnega sedeža do 28. avgusta 1920.

Okrajni šolski svet ptujski.

dne 28. julija 1920.

Predsednik:

Dr. Pirkmaier s. r.

Št. 19/64.

Razpis.

Mestni urad v Ptuiju razpisuje službo učiteljice za glasovir in petle, učiteljice za francoščino in kak drug moderni jezik, ter službo oskrbnice.

Prošnje z izpričevali do 15. avgusta t. l. na vodstvo »Mladike« v Ptuiju, kjer se izvejo tudi službeni pogoji.

Kuratori »Dijaškega doma« in »Mladike« v Ptuiju.

dne 26. julija 1920.

Vladni komisar:

Dr. M. Senčar s. r.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Promet do 31. julija 1920 K 295.919-90.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpisanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Spominjajte se rezervnega sklada „Zaveze“!